

Rendezvous.

Pomlad na vrt je tvoj prišla —
in čakala,
kdaj prideš ti.

In sedla je na rožna tla —
in plakala,
ker tebi ni.

Silvin Sardenko.

Boji.

F. S. Finžgar.

VIII.

Francka je po stranskih stezah za vrtovi tekla od doma. Na razpotju, par streljajev od vasi, se je zasopla ustavila in izpustila sveženj na tla pod križem. Ta križ je bil tisti, ki ga je bil postavil na mestu starega, trhlenega malo pred vojno njen oče in ga dal slovesno blagosloviti. Pod tem križem se je ustavil vselej mrtvaški sprevod, nosači so postavili krsto na tla in nekdo je tu v imenu rajnika prosil vaščane odpuščanja ob slovesu na drugi svet in molil za pokoj duše, preden so pogrebci krenili proti fari.

Pod tem križem je Francka obstala. Nad njo so gorele zvezde, v daljavi je šumela voda čez jez, na jesensko polje je padala rosa, ki jo je hladno čutila Francka na čizmih.

»Kam?« je stopilo pred njo vprašanje.

»Nazaj, naj se zgodi karkoli,« je bil nezavesten odgovor.

Ali še hitreje ga je popravila in ugovarjala: »In če me je konec, ne grem nazaj! Ne grem!«

Reka pa je šumela čez jez in Francki se je zdelo, da jo samo še ona posluša in da samo še ona odgovarja na vprašanje: »Kam?« Kaj se menijo zanj zvezde, kaj se meni zanj polje, prav ta njiva Golobova, ki jo je tolikrat plela? Niti ena bilka se ne gane, niti pes v vasi ne zalaja, in rodna hiša spi in ga ni, celo matere ne, ki bi zaklicala v noč: »Kam, Francka?« Le reka je šumela, Francki je bilo, kakor da se bliža šum, da že vidi, kako poskakuje pena čez skale, kako ji valovi govore: Pridi, ko te ne mara nihče. »O Kriste,« je vzdihnila Francka in pogledala na križ. Še hujše je štropotala reka čez jez, kot bi tekla tik za križem. In ko je Francka strmelaj v nagnjeno glavo Križanega, ji je rastla moč v duši; stopila je do križa in pritisnila ustnice na steber, od rose vlažen. Šum reke se je oddaljil, Francka je objela križ, se dvignila do ranjenih nog in poljubila žebelj v nogah Zveličarjevih.

Potem je pobrala sveženj, ga nataknila na dežnik in si ga zadela na ramo ter odšla.

»Kam?«

Nič več je ni skrbelo. Že tolikrat je našla v mislih edino pot v hribe do daljne sorodnice, ki je za Kozjim hribom s priletno hčerjo živela v majhni kajži. Tam bo našla, je upala, usmiljeno srce, tam bo najbolj skrita — k maši bi hodila v sosednjo faro — tako dolgo, da se vrne Matija z vojske.

Preden je zavila na pot v hribe, se je še enkrat ozrla na domačo vas in zaželela je materinega klica: »Francka, vrni se!«

Počasi je hodila. Ko jo je zakrilo grmovje, jo je postajalo strah. Prva oplašena ptička, ki je tik ob poti nočevala, jo je razburila, da se je vsa stresla. Ali prepodila je drugo in tretjo — in strah je gineval. Po nekaterih podružnicah je zazvonilo dan. Francki je rasel pogum, zamislila se je in načrti za prihodnost so se križali v njeni glavi.

Sama ni vedela, kako in kdaj je prišla na vrh. Obstala je. Izpod rute so ji tekle potne kaplje. Snela jo je, si otrla pot in si popravila lase. Daleč na vzhodnem nebesu se je že svitalo. Francka je sedla na sveženj in nastavila glavo ob dlani. Še enkrat je premislila to grozno noč, še enkrat je pogledala v temno bodočnost. Kakor bi se bila šele sedaj jasno zavedela, kaj se je zgodilo, je začela ihteti.

Tisti hip pa se je zasvetila drobna lučka v smeri od Kozjega hriba. Francka je ni opazila, ko si je zakrivala obraz z rokami. Lučka pa se je neslišno bližala, dokler ni nekaj korakov od nje obstala.

Maticева Lojza je šla k rani maši. Veliko, rdečerezano knjigo, »Večno molitev«, je držala v levici, izpod nje je visela na sredincu majhna svetilka, v desnici je držala molek. Ko je Lojza zaslišala ihtenje, se je ustavila. Mislila je prvi hip, da je kak otrok, ki je zašel v gozdu. Ali dne je bilo že toliko vrhu hriba, da je zapazila sključeno žensko, ki je sedela ob poti.